

Saksframlegg

Dato: 20.05.2016
Saksnummer: 16/01806-1
Deres ref.: Deres ref

Planlagt behandling i følgende utvalg:	Sak nr.:	Møtedato:	Votering:
Funksjonshemmedes råd		02.06.2016	
Kommunalstyret for levekår		07.06.2016	
Kommunalstyret for miljø og utbygging		24.05.2016	

Midtveisevaluering av bo-oppfølgingsprosjektet Housing First

Forslag til vedtak:

1. Saken tas til orientering.
2. Prosjektet evalueres på ny ved utløp av prosjektperioden.

Sammendrag

Stavanger kommune startet våren 2015 et pilotprosjekt for å prøve ut bo-oppfølgingsmetoden Housing First. Det ble øremerket 10 kommunale boliger til prosjektet. Prosjektet er i utgangspunktet på to år, med en evaluering etter ett års drift. Prosjektet finansieres med statlige tilskuddsmidler til rus- og psykisk helsefeltet.

Målgruppen for prosjektet er bostedsløse personer med samtidig ruslidelser og psykiske lidelser. De kan også ha ulike tilleggsproblematikk.

Første bruker ble tatt opp i teamet mai/juni 2015. Det er per dags dato 10 brukere, men ikke alle er bosatt i leilighet enda. Brukerne har i hovedsak hatt behov for oppfølging på dagtid hverdager, men for de som har behov på natt er der koblet inn andre kommunale tjenester.

Gjennomsnittlig oppfølging hos den enkelte bruker har vært mellom 5-10 timer per uke fordelt på flere ganger i uken.

Ut fra behov i målgruppen og kapasitet i oppfølgingsteamet, utvides tilbudet med 5 -10 plasser i løpet av det siste prosjektåret.

Stavanger kommune vil også i 2017 søke om tilskudd fra Fylkesmannen slik at dette prosjektet kan videreføres ut prosjektperioden

Midtveisevaluering av bo-oppfølgingsprosjektet Housing First

Bakgrunn for saken

Sak «Oppretting av et nytt bo- og oppfølgingsteam (Housing First-team)» ble behandlet i kommunalstyret for levekår den 09.09.14 (sak 76/14) og kommunalstyret for miljø og utbygging den 30.09.14 (sak 169/14). Det ble vedtatt følgende: «*Det etableres et bo-oppfølgingsteam basert på prinsipper fra Housing first modellen i Stavanger kommune. Tilbudet evalueres etter ett års drift*».

Prosjektperioden er på to år. Hensikten med evalueringen etter ett års drift er å beskrive utviklingen av tilbudet, og identifisere forbedringsområder i det videre arbeidet.

Fakta

Housing First modellen

Housing First er en metode for varig bosetting av bostedsløse med samtidige rus- og psykiske lidelser.

Metoden bygger på at bolig er et grunnleggende behov som må dekkes før den bostedsløse vil være i stand til å ta fatt på mer komplekse prosesser som rehabilitering. Erfaringer med metoden har vist at en varig bolig som beboeren opplever som et hjem utgjør en viktig motivasjonsfaktor for å stabilisere eget liv. Metoden er prøvd ut med gode evalueringer blant annet i USA.

Husbanken har gitt en kort innføring i modellen som vi bruker som referanse:

- Bolig er en menneskerett.
- Brukermedvirkning – brukernes valgfrihet er grunnleggende. Dette gjelder fra valg av bolig til valg av tjenester.
- Skille mellom bolig og tjeneste – bolig skal tildeles uten at det medfører plikt til å ta imot oppfølging. Housing first stiller likevel krav om at ansatte, en gang i uken, skal ha tilgang til boligen.
- Selvstendige leiligheter spredt i vanlige bomiljø.
- Positiv menneskeforståelse - brukerne skal møtes med respekt, varme og medfølelse.
- Følge opp brukerne så lenge det er behov.
- Fokus på skadereduksjon – bevisstgjøre deltakeren i Housing first på hvilke konsekvenser som kan komme av ulik oppførsel eller handlemåte.

Housing First - Stavanger

Hovedmålsetting til Housing First-prosjektet i Stavanger er å:

- bidra til at bostedsløse får varig bolig som utgangspunkt for skadereduksjon og/eller endringsarbeid
- forebygge langvarig bostedsløshet
- redusere bruk av midlertidig botilbud for målgruppen

Housing First er et pilotprosjekt og organisert med et team som er lokalisert ved Hillevåg hjemmebaserte tjenester. Videre organisatorisk tilknytning vurderes etter to års drift. Det er en prosjektgruppe med medlemmer fra ulike virksomheter innenfor Levekår i Stavanger kommune, Stavanger Eiendom og Avdeling unge voksne (AUV) i Helse Stavanger. Der er utarbeidet retningslinjer for samhandling mellom kommunen og helseforetaket.

Målgruppen for prosjektet er personer som:

- er over 18 år
- er bostedsløse, dvs. som ikke disponerer eid eller leid bolig
- står på en boligliste i Stavanger kommune.
- har samtidige ruslidelser og psykiske lidelser (ROP-lidelser)

Følgende tilleggskriterier skal være en del av vurderingen om Housing First er aktuell for søker:

- om vedkommende har vist manglende egenomsorgsevne ved tidligere boforhold
- utfordringer med å beholde bolig over tid
- ikke nyttiggjør seg eksisterende oppfølgingstilbud
- må kunne bo i et ordinært nabomiljø under forutsetning av at man tar imot et tilbud fra Housing first-teamet

Teamet som ble etablert i februar 2015 er tverrfaglig med to kommunale oppfølgere i 100 % stilling (inkl. team-leder), to kommunale oppfølgere i 50 % stilling med brukererfaring og en oppfølger i 100% stilling fra Helse Stavanger. Teamet er finansiert av statlige tilskuddsmidler til rus- og psykisk helsefeltet.

Teamet brukte den første tiden på å lære mer om Housing First metoden og hvordan den har blitt praktisert i andre byer her i Norge. Den første brukeren ble tatt opp i teamet i mai/juni 2015. Per dags dato er det 10 brukere som får oppfølging fra HF-teamet, noe som er måltallet for dette prosjektet. 3 av disse venter fortsatt på innflytting i leilighet. Brukerne er i aldersgruppen fra 25 år til 49 år, og det er både menn og kvinner. En person har hittil valgt å avslutte oppfølgingen fra teamet.

Oppfølging

Bosetting og oppfølging i bolig av Housing First-teamet er basert på valgfrihet for brukeren. Tilbudet skal ta utgangspunkt i brukerens perspektiv, og man skal legge til rette for at brukeren selv definerer sine behov. Dette gjelder både valg av bolig, utforming i boligen og valg av bistand/oppfølging i boligen.

Arbeidsmetoden er recovery-orientert og baseres på deltakernes egne valg og selvbestemmelse av tjenestetilbud.

Mye av tiden bruker HF-teamet til å følge opp/følge bruker til ulike offentlige instanser slik som f.eks. NAV, Helse- og sosialkontoret, fastlege, Psykiatrisk ungdomsteam, LAR Helse Stavanger, gjeldsrådgiver, politi og distriktpsykiatriske senter. Videre består arbeidet av oppfølging i bolig i forhold til ADL funksjoner («aktiviteter i dagliglivet»). Dette handler om praktisk hjelp i forbindelse med innflytting i leilighet, økonomi, handling, holde orden, tømme søppel osv. Teamet har også støttesamtaler for å motivere til endring der dette er behov. Et annet viktig arbeid er å ha kontakt med pårørende. I de tilfellene der brukerne selv er interessert i det, har teamet jevnlig og tett kontakt med pårørende.

De ansatte jobber ikke etter fast turnus, men mer ut fra når brukerne har behov for oppfølging. I den opprinnelige modellen fra New York er tilgangen til oppfølging 24/7, dvs. hele døgnet – hele uken. Ved oppstart av Housing First-teamet i Stavanger kommune var meningen at teamet også skulle jobbe ettermiddag og helg, men brukerne har foreløpig ikke etterspurt fast bemanning på ettermiddag eller i helger.

Boligene

Et prinsipp i Housing First-metoden er at leilighetene skal være spredt i vanlige bomiljø. Det kan imidlertid være en utfordring for enkelte av deltakerne i prosjektet å bo i leiligheter som ligger i ordinære bomiljø. Dette gjelder deltakere som fortsetter å ruse seg, og der det er bråk, kriminalitet og politiutrykninger. Det er viktig å finne rett bolig til rett bruker i forhold til brukers ønske, behov og utfordringer, og teamet har brukt lang tid på å kartlegge dette. Teamet har hatt tett kontakt med borettslagsledere der dette har vært nødvendig og hensiktsmessig, og teamet opplever den type samarbeid som veldig bra både for nabolag og for bruker.

Når det gjelder valgfriheten for brukerne i dette prosjektet, så fungerer den slik at brukerne sier noe om hvor de kan/ikke kan tenke seg å bo. De har også mulighet til å takke nei til en bolig som blir presentert for dem, uten at de mister tilbudet i Housing First.

Det er satt av 10 kommunale boliger til dette prosjektet, men ut fra behovet til målgruppen og kapasitet i teamet vurderer rådmannen det som aktuelt å utvide tilbudet med ytterligere 5 til 10 boliger.

Samhandling med Stavanger Eiendom

I dette prosjektet har det vært tett samarbeid med Stavanger Eiendom som har hatt ansvaret for å fremskaffe boligene. Stavanger Eiendom har fremskaffet 13 leiligheter, men enkelte har vist seg å være uaktuelle på grunn av bomiljøet/beliggenheten. Det har etter hvert utviklet seg en felles forståelse mellom HF-teamet og Stavanger Eiendom slik at en finner fram til rett bolig for de ulike brukerne.

Samhandling med Helse Stavanger

Helse Stavanger har fått tilskuddsmidler fra Fylkesmannen til en stiling i 100% i 2015. I 2016 har Stavanger kommune fått tilskuddsmidler fra Fylkesmannen til alle ansatte i teamet, inkludert den ansatte i spesialisthelsetjenesten.

Vurdering

Housing First modellen i Stavanger

Housing First teamet i Stavanger har gjennom det første året nådd måltallet på ti brukere. Teamet har i tillegg jobbet med flere aktuelle kandidater som har blitt avsluttet før de ble tatt inn i teamet. Noen av disse kandidatene har selv takket nei til tilbudet når de har fått informasjon om at der forventes at de tar imot oppfølging i boligen.

De brukerne som er med i prosjektet, har gitt positive tilbakemeldinger til teamet. Brukerne opplever at teamet er fleksibelt og tilgjengelig. Teamet har kort responstid, også ved akutt behov. Dette er i tråd med Housing First-prinsippene, som sier at «tjenestene skal være tilgjengelige, de skal ikke være avhengig av ledig kapasitet, lang saksbehandlingstid eller liknende».

Housing First-teamet er annerledes enn andre oppfølgingstilbud for denne målgruppen, da det er brukerne selv som bestemmer hva de trenger hjelp til og når de trenger hjelp. Dette betyr at hjelpen kan variere fra uke til uke. Teamet gir hjelp til det meste, og hjelpen varierer mye – fra praktisk hjelp ved innflytting, oppfølging i bolig etter innflyttingen, følge til ulike offentlige kontorer/innleggelse ved spesialisthelsetjenesten, fritidsaktiviteter som å gå tur eller følge til møter i selvhjelpsgrupper/ brukerorganisasjoner. De ansatte i teamet er på tilbudssiden, og har god relasjon med brukerne. God relasjonen gjør at brukeren også kan ta kontakt med teamet når vedkommende er i en urolig eller vanskelig fase. Gjennomsnittlig oppfølging hos den enkelte bruker har vært mellom 5-10 timer per uke fordelt på flere ganger i uken.

Som nevnt tidligere er det i den opprinnelige modellen fra USA oppfølging 24 timer 7 dager i uken. Når det gjelder behovet her i Stavanger har brukerne i hovedsak hatt behov for oppfølging på dagtimer. Døgnrytmen til brukerne styrer mye av arbeidstiden til de ansatt. Brukerne er tidlig oppe, blant annet dersom de skal ha kontakt med saksbehandlere ved offentlige instanser etc. Dette er situasjoner de ønsker hjelp til fra Housing First-teamet. Brukerne har heller ikke vært så opptatt av fast oppfølging på kveld eller helg. Det brukerne har vært mest opptatt av, er at de kan få hjelp når de har behov. Brukerne gir uttrykk for at de er fornøyd med den fleksibiliteten og tilgjengeligheten som Housing First-teamet har, og som gjør at teamet kan stille opp på ettermiddag/kveld dersom noe oppstår. En annen

grunn til at brukerne er tidlig oppe er for å skaffe seg rusmidler for gjeldende dag, og av den grunn vil de gjerne være i fred på ettermiddag og kveld.

For alle brukere som tas inn i prosjektet er behov/ønsker for hjelp og tidspunktet de trenger hjelp, et tema det snakkes jevnlig om. Så langt i prosjektet har alle gitt uttrykk for at de ikke trenger hjelp i helgen, og at de da vil klare seg selv.

Dette er også den erfaringen som bl.a. Bergen og Sandnes har gjort. Teamene her hadde i starten fast kveldsjobbing, men har nå endret arbeidstiden til dagtid da tilbudet på kvelden ble lite benyttet.

Det har i perioder vært brukere i prosjektet som har hatt oppfølging fra ROP-natt-teamet. Bakgrunnen for oppfølging fra dette teamet har vært å avdekke eventuelt husbråk. Alle brukere i Housing First har fått direkte telefonnummer til ROP natt, som de kan bruke ved behov.

Når det gjelder boligene så skaffer Stavanger Eiendom leilighetene og tar imot eventuelle naboklager. Stavanger Eiendom mener at dette prosjektet har fungert bra, det har vært lite klager fra borettslag, sameier eller naboer i Housing First sine leiligheter. De gangene det har vært klager har teamet reagert raskt og effektivt.

I Housing First-teamet har Stavanger kommune og Helse Stavanger, avdeling unge voksne (AUV) samarbeidet om å gi tjenester. Der er ikke forskjell på arbeidsoppgavene for ansatte i kommunen og ansatte i helseforetaket, men den ansatte i helseforetaket har tilgang til sykehusets journalsystem når brukerne i Housing First allerede er pasienter ved helseforetaket. Dette gir mulighet til å innhente tilleggsinformasjon i forbindelse med behandling av søknader, og har vist seg å være nyttig i flere saker. Det er også tenkt at den ansatte i Helseforetaket skal være en døråpner/veiviser inn til spesialisthelsetjenestens tilbud. Så langt gjelder imidlertid ordinære henvisningsrutiner for brukerne i Housing First.

Konklusjon

Housing First er en bo-oppfølgingsmodell som gir fleksible og helhetlige tjenester til bostedsløse personer med samtidig ruslidelser og psykiske lidelser. Prosjektet har vært i drift i ett år. Midtveiseevalueringen viser at brukerne som er med i prosjektet er fornøyd med tilgjengeligheten og fleksibiliteten i teamet. Rådmannen vurderer at dette er et godt tjenestetilbud for denne målgruppen i Stavanger kommune, og at tilbudet bør utvides med 5 -10 nye kommunale boliger. Prosjektet evalueres på ny ved utløp av prosjektperioden.

Per Haarr
direktør

Eli Karin Fosse
levekårsjef

Sigrid Dalaker/
Gunn Hinna
saksbehandlere

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.